

ГІГІЄНА ПЛАНУВАННЯ І ЗАБУДОВИ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ

УДК 613:712.253].008.4(477.8)

САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ «ПАРК КУОРТУ, м. МОРШИН»

¹Степанов О.К., ²Янко Н.В., ³Касіян О.П., ³Зуб С.Т., ⁴Маненко А.К., ⁵Хоп'як Н.А.

¹Львівська філія ДП «Укрдержбудекспертиза», м. Львів,

²ГУ Державної санітарно-епідеміологічної служби у Волинській області, м. Луцьк,

³Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, м. Львів,

⁴Львівський медичний інститут, м. Львів,

⁵КУЛОР, Львівський регіональний фтизіо-пульмонологічний, клінічний,
лікувально-діагностичний центр

Актуальність. Парк у м. Моршин на Львівщині закладено у 1878 році з відкриттям курорту в частині лісового масиву долини річки Бережниця. На території парку споруджено літній бювет для водолікування, а в 30-х роках ХХ століття споруджено «Мармуровий палац» (пам'ятка архітектури місцевого значення). За матеріалами технічного звіту щодо інвентаризації зелених насаджень і ландшафтної оцінки території, весь парк займає площу 4,8 га. За даними літератури при проведенні експертизи проекту реконструкції парку дається оцінка рішень територіальної комплексної схеми охорони природи з гігієнічною характеристикою територіального, соціального, комунально-побутового, господарського розвитку, інфраструктури, транспортного забезпечення, організації всіх видів відпочинку та проектування екомережі [1]. На основі вищенаведеного, була здійснена розробка еколого-гігієнічних пропозицій щодо містобудівних умов та обмежень реконструкції парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк курорту м. Моршин».

Метою роботи була оцінка рішень щодо територіального, соціального, комунально-побутового, господарського розвитку парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк курорту м. Моршин», планувальної структури, транспортно-

го забезпечення та організації всіх видів відпочинку.

Матеріали та методи. Робота проведена на підставі завдання на проектування, виданого Моршинською міською радою Львівської області, містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, виданих відділом архітектури та містобудування м. Моршина, матеріалів топографічної зйомки масштабу 1:500, виконаної у 2012 році, матеріалів технічного звіту щодо інвентаризації зелених насаджень і ландшафтної оцінки території. Використані санітарно-гігієнічні, аналітичні методи дослідження та метод санітарно-епідеміологічної експертизи проектів. Експертизу проекту реконструкції парку проведено згідно нормативних документів [2-18].

Результати роботи. Відповідно до класифікатора М. Тюльпанова [19], який передбачає визначення ступеня стійкості природних комплексів до рекреаційних навантажень, існуючий стан паркової території можна віднести до середньодигресивного, відрізняючи в ньому чітко виражені два типи ландшафту – лісопарковий, який знаходиться в нижній частині парку, наближеної до кювету, з оцінкою «високо регресивний» і партеру з оцінкою «низько регресивний». У цілому, аналізуючи стан парку, як середньо регресивний, необхідно чітко вирізнити у

ньому два контрастні паркові ландшафти: відкритий партерний сад, оконтурений рівномірно з двох сторін посадками туї; закритий простір з рівномірним розміщенням дерев, який вимагає прорідження загущеної самосівом посадки листвяних порід. Основні породи дерев у парку: дуб, клен й липа. Протягом існування парку проводилося підсаджування декоративно-цінних порід дерев: туя західна, слива «пісарда», смерека срібляста, клен гостролистий, катальпа, глід махровий, каштан; та кущів: дейція, форзиція, самшит, ялівець козацький.

На території парку запроєктовані амфітеатральний комплекс (глядацькі трибуни на 528 місць, кінопроекційна і світлооператорська після реконструкції споруди колишнього літнього бювету «Ротонда», роздягалки чоловічі і жіночі); дитячий ігровий майданчик для молодшої вікової групи (кругова пергола для батьків, тобоган, дитяча гірка, пісочниця, багатофункціональна ігрова установка «Корвет»); дитячий велотрек для середньої вікової групи (павільйон для здачі велосипедів в оренду, турнікет для велосипедів); об'єкти малих архітектурних форм в пейзажних зонах парку; пейзажна зона «французький партер» (балюстрада бетонна з вазами під квіти і світильниками-торшерами, центральний фонтан декоративний, скульптури окремо стоячі, вхідна арка з аванзоною на головну алею із скульптурами, головна алея із світильниками-торшерами і клумбою); громадський туалет на 300 відвідувань на добу. До складу інженерних систем і мереж входять дренажна система водопониження трьох перезволожених зон і комплексна система зовнішніх мереж освітлення парку. Із загальної площі виключені наявні пішохідні доріжки і проїзди. У межах кожної зони парку проведено їх ландшафтно-рекреаційну оцінку. Аналіз значень свідчить, що на території парку поєднуються напіввідкриті і відкриті (верхня частина) групи ландшафтів, що і було використано в архітектурно-ландшафтному зонуванні території при формуванні пейзажних зон і окремих ландшафтних об'єктів.

Вплив на земельні ресурси. Основними ґрунтоутворюючими породами парку є делювіальні суглинки та продукти вивітрювання твердих карбонатних порід. У процесі

реконструкції стан земельних ресурсів не зазнаватиме негативного впливу.

Вплив на геологічне середовище. Тектонічних, зсувних, карстових явищ на території не виявлено. Ділянка не заболочена. Негативного впливу на геологічне середовище не передбачається.

Вплив на водні ресурси. Проектом передбачено системи водопостачання і каналізації для громадських туалетів і поливу квітичків, дощової каналізації для відведення поверхневих вод, а також дренажної каналізації для запобігання підтоплення території.

В якості джерела водопостачання парку згідно проекту передбачається використання міського водопроводу (Д-110 мм). Вода буде подаватися по одному вводу (Д=63 мм) із поліетиленових труб марки ПЕ100 (ТзОВ «Ельпласт», м. Львів). Для обліку води передбачаються водомірні вузли з лічильниками: КВ-1,5 у санвузлах роздягалень амфітеатру; ВСКМ-7/25 в громадському туалеті і загальний в чоловічій роздягалні амфітеатру.

Відведення побутових стічних вод здійснюватиметься у міську побутову каналізацію, поверхневих вод з території парку – у міську зливову каналізацію. Системи обох каналізаційних мереж парку будуть облаштовані трубами PVC-U, (Польща). Оглядові колодязі запроєктовані із збірних залізобетонних елементів. Для прийому зливових вод прийнята система водовідведення з фібробетону S PARK, Україна. Для запобігання підтоплення території парку проектується дренажна каналізація із труб PVC-U з фільтрувальною оболонкою із поліпропіленового волокна (Польща). Траншея з дренажною трубою буде засипана гравієм, захищеним геотекстилем. Дренажні води будуть відводитись у зливову каналізацію. Внутрішній водопровід громадського туалету і санвузлів роздягалень амфітеатру запроєктований із пластмасових труб «Екопластик». Внутрішня каналізація передбачається із пластмасових труб PP-НТ, (Польща).

Поводження з відходами. Для підтримання санітарного стану території парку запроєктована система регулярного очищення від сміття та інших відходів. Прибирання буде виконуватися механізовано з використанням сміттєвозів, підмітально-

прибиральних машин та поливально-мийних машин. Для збирання сміття в місцях скупчення відпочиваючих і розташування закладів господарського і культурного обслуговування поблизу лавок проєктуються заглиблені в землю, задекоровані сміттєзбірники-урни і контейнери (1 контейнер на 5-10 га парку). Тверді побутові відходи з урн будуть вивозитися на полігон їх захоронення згідно укладеного договору з комунальним підприємством за погодженням з органами державної санітарно-епідеміологічної служби.

Вплив на флору і фауну. Схемою генерального плану передбачається створення функціональних зон, які будуть утворювати об'ємно-планувальну інфраструктуру парку. Перед визначенням об'єктів функціонального зонування території парку необхідно зробити аналіз організації природних факторів території (існуючого рельєфу і стану зелених насаджень) з урахуванням основної функції парку – відпочинково-транзитної.

Реконструктивними заходами, прийнятими в проєкті, забезпечується сучасна рекреаційна функція паркової території за умови збереження історично заснованої схеми алейно-пішохідних зв'язків, зважаючи на те, що парк є об'єктом-пам'яткою садово-паркового мистецтва. Симетрія історичного парку по обидві сторони від центральної осі підтримана сучасними зонами активного відпочинку, які відгороджені від зон тихого відпочинку існуючим рядом хвойних дерев (туями). Репрезентативна частина парку функціонально сформована на повздовжній осі головної алеї і партеру з центральним місцем проведення святкових і рекреаційних заходів в амфітеатральному комплексі.

Комплекс обмежень природного характеру, який суттєво впливає на архітектурно-планувальну схему парку полягає в наступному: на території парку за даними кадастрового плану знаходиться 1348 дерев; концентрація зелених насаджень неоднорідна (за винятком зон з відкритим травостоем газонів, наявними доріжками і клумбами), всі дерева зафіксовані на площі в 4,8 га. Така загущеність деревами і чагарниками території парку становила відповідні труднощі для розташування додаткових функціональних зон, які повинні розміщуватися на території

парку відповідно до завдання на проєктування.

Аналізуючи санітарний і ландшафтно-рекреаційний стан окремих ділянок парку проєктом було передбачено провести санацію нахилених дерев робінії звичайної на ділянці площею 0,82 га, розміщеної в північно-західній частині парку. Це рішення було підтверджено наявністю високого рівня ґрунтових вод на вищезначеній ділянці і рекомендаціями спеціалістів-таксаторів щодо проведення реконструктивних заходів. На місці запланованої санації аварійних дерев робінії звичайної запроєктовані два ігрових майданчика для дітей молодшої і середньої вікових груп.

У північно-західній частині парку (з другої сторони від центрального партеру) знаходиться ділянка, яка займає площу 1,7 га. Ділянка має третій клас бонітету, характеризується підвищеною вологістю ґрунту і значно нижчими ландшафтно-рекреаційними показниками, ніж перша, описана вище ділянка. Купи сміття, зарощеність більшої частини ділянки, зарості трав та поросль від пенька, відсутність пішохідно-алеїної сітки створюють комплекс проєктних обмежень. Ця ділянка запроєктована як «лісопаркова пейзажна зона» з організацією декількох пейзажних видових груп для тихого відпочинку.

Вплив на соціальне середовище, позитивні фактори і аспекти. Ландшафтно-історичний комплекс курортного парку в м. Моршин, багатий ландшафтним різноманіттям та привабливістю, покращить можливість культурного відпочинку жителів та гостей міста.

Для повсякденного використання паркової території громадянами міста, подалі від об'єктів курортно-лікувального комплексу, запроєктовані діагональні алеї-транзитери, які зв'язують вул. І. Франка з іншими частинами міста. З протилежної від центральної осі парку зони «тінистих алеї» запроєктована сітка прогулянкових доріжок для тих, хто відпочиває, під час прийому лікувальних процедур.

Згідно із вимогами завдання на проєктування на центральних алеях запроєктовані смуги для велосипедистів. Вони проходять по діагональних та бокових алеях парку, ви-

кладених у твердому замощенні. На цих алеях передбачені велодоріжки шириною 1,6-2,0 м у розрахунку на пересування двох велосипедистів, які їдуть на зустріч один одному. Ці ж алеї призначені для сквок-вордінга для любителів-пішоходів, які тренуються у ходьбі з палицями. Відповідно до функціонального використання пішохідно-алеїної сітки парку, запроєктовані чотири типи декоративних замощень паркових алеї.

Окремо необхідно зупинитися на центральній споруді парку – амфітеатральному комплексі. Глядацький амфітеатр запроєктований для сезонного використання (з травня до жовтня). Комплекс дає можливість функціонувати вечірньому кінотеатру на свіжому повітрі щоденно. Для цього будуть використовуватись 2 кіноекрани. Комплекс призначений також для проведення святкових заходів: театралізованих вистав, виступів хорів, музичних і танцювальних колективів.

Вплив на техногенне середовище. Спорудження запроєктованого об'єкту не призведе до негативного впливу на стан промислових, житлово-цивільних, сільсько-господарських територій, місцевих пам'яток історії, культури та архітектури, так як вони розташовані поза зоною впливу проектного об'єкту.

На проектне рішення створення архітектурно-ландшафтної композиції парку в значній мірі вплинула історично закладена схема побудови три осевої композиційної схеми, характерної для італійських і французьких регулярних парків. Створюючи вісь – центральний перпендикуляр до фронтально розташованих паралельно між собою головних фасадів санаторних корпусів і об'єктів лікувально-профілактичного характеру, виникла необхідність закріпити цей перпендикуляр функціонально-додатковим навантаженням основних транзитно-рекреаційних потоків. Такі потоки логічно можна закріпити тільки фактором постійної одночасної необхідності багатофункціонального напрямку руху по прямій, з включенням другорядних підключень по ходу основного руху. Тобто, треба було нанизати на одну домінуючу вісь додатково другорядні осі, які би не розмивали, а навпаки підсилювали цей рух. Такими другорядними підсилюючими осями могли би стати діагональні осі – промені, а центром

такої триосевої композиції запрошувався єдиний пам'ятник паркової архітектури, що зберігся з середини 20-го століття – споруда колишнього літнього бювету у формі величній паркової ротонди. Таким чином, створилась п'ятипроменева регулярна осева композиція, яка нагадує дванадцятипроменеву площу Л'етуаль у Парижі з парком Тюільрі на місці розташування французького партеру.

Очікуваний вплив на стан компонентів довкілля у процесі реконструкції. З метою максимального скорочення шкідливого впливу процесів виконання будівельно-монтажних робіт на довкілля проектом передбачаються заходи, що гарантують в процесі реконструкції охорону повітряного басейну, водних ресурсів, зменшення рівнів шуму та відновлення рослинного шару у відповідності до ДБН А.3.1-5-96, розділ 10 [9].

З метою захисту довкілля на час виконання будівельно-монтажних робіт необхідно передбачити водовідведення ґрунтових і поверхневих вод; уловлювання шкідливих речовин від стаціонарних і пересувних джерел забруднення (застосування каталізаторних фільтрів для двигунів внутрішнього згорання, газозварювального обладнання тощо), встановлення контейнерів для сміття, для побутових відходів і своєчасне їх очищення і вивезення будівельного сміття на утилізацію та захоронення за угодою з відповідними підприємствами та організаціями.

Земляні роботи дозволяється проводити лише після проведення підготовчих робіт, а саме: визначення ґрунтових кар'єрів і резервів, постійних та тимчасових відвалів; очищення території від дерев і кущів; винесення існуючих інженерних мереж з території забудови в присутності експлуатуючих організацій, якщо це передбачено проектом; зняття і складування родючого шару ґрунту; відведення поверхневих вод; виконання геодезичних розпланувальних робіт і встановлення відповідних розпланувальних знаків; влаштування тимчасових внутрішньомайданчикових доріг, під'їздів; огороження будівельного майданчика. Земляні роботи на будівництві паркової зони слід виконувати в технологічній послідовності, що забезпечить їх виконання в задані терміни і при максима-

льній механізації всіх операцій. Скорочення терміну виконання земляних робіт зумовить зменшення процесів повітряної та водної ерозії, а також зниження собівартості земляних робіт. Необхідно розміщувати ділянки складування матеріалів, виробів, устаткування, тощо, таким чином, щоб вони не перетинали шляхів природного стоку поверхневих вод в спеціально відведені місця. Комплексні водозахисні заходи забезпечують відведення поверхневих вод з території, на якій ведуться роботи. Не допускається розлив зливових стоків за межі будівельного майданчика. Надійний відвід поверхневих стоків шляхом влаштування ухилу на ділянці з наступним скидом води в існуючу зливу каналізацію.

Влаштування тимчасового (на період будівництва) або запроектованої постійної огорожі будівельного майданчика та прибирання будівельного сміття із застосуванням лотків призводить до зменшення запилення повітря. Своєчасне та якісне влаштування постійних й тимчасових під'їзних автодоріг призводить до: зменшення площі руйнування природної поверхні з рослинним шаром, запобігання повітряній та водній ерозії, зменшення запилення повітряного середовища й витрат на експлуатацію транспорту, втрат вантажів, що перевозяться. До усунення забруднення ґрунту та скорочення втрат матеріалів і зменшення витрат на транспортування та вантажно-розвантажувальні роботи призводять наступні заходи: транспортування бітум-в'язучих матеріалів на майданчик

автогудронаторами при виконанні ізоляційних та покрівельних робіт; транспортування товарного бетону та розчину централізовано спеціальними бетоновозами-змішувачами; транспортування та збереження сипких матеріалів закритими автовантажувачами; транспортування дрібно-штучних матеріалів (цегла, плитка тощо) в контейнерах; використання металевих ящиків (піддонів) для збереження товарного бетону та розчину на майданчику. Зменшення шуму у вечірній час та нічний час досягається при транспортуванні будівельної техніки, конструкцій та матеріалів на майданчик вдень; максимальному використанні роботи будівельної техніки в першу зміну. Максимальне збереження зелених насаджень на майданчику будівництва призводить до попередження забруднення атмосферного повітря та зменшення кошторисної вартості будівництва. Закінчення будівництва необхідно провести якісним прибиранням та благоустроєм території з відновленням рослинного шару. Це призведе до зменшення повітряної та водної ерозії ґрунтів, а також до підвищення якості забудови.

Таким чином, реалізація прийнятої концепції містобудівного розвитку-реконструкції парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк курорту м. Моршин», передбачає створення найбільш сприятливих умов для зміцнення здоров'я відпочиваючих і населення, що може бути підтвердження аналізом їх захворюваності [20].

Висновки

1. При реконструкції парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк курорту м. Моршин» повинна даватись гігієнічна оцінка територіального, соціального, комунально-побутового, господарського розвитку, інфраструктури, транспортно-забезпечення, організації всіх видів відпочинку та проектування екомережі.

2. Гігієнічним принципом планувальної організації парку є функціональне зонування (зонінг) з врахуванням містобудівних умов та обмежень і раціональним взаєморозташуванням ландшафтно-рекреаційних територій.

3. Містобудівні умови та обмеження забудови парку повинні містити відомості щодо охоронних ландшафтів та зон інженерних комунікацій, забезпечення умов транспортно-пішогодного зв'язку, місць для зберігання автотранспорту, об'єктів виробничого і комунального виробництва, а також заходами з охорони атмосферного повітря, ґрунту, зниження рівнів шуму, вібрації та електромагнітних випромінювань.

4. Для облаштування доріжок не допускати застосування асфальту, а використовувати природні матеріали.

5. Враховуючи вищевикладене, за результатами санітарно-гігієнічного та екологічного розгляду проектних матеріалів встановлено, що зазначена документація розроблена з дотриманням вимог до захисту навколишнього середовища та екологічної безпеки. Реконструкція парку у м. Моршині Львівської області покращить культурний відпочинок жителів та гостей міста.

ЛІТЕРАТУРА

1. Янко Н.В. Сучасні особливості планування та забудови Шацького національного природного парку / Н.В. Янко // Гігієна населених місць. 2013. – №61. – С. 11-15.
2. ДБН 360-92. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень.
3. Містобудування. Довідник проектувальника. Київ, 2006. – 192 с.
4. Наказ Держжитлокомунгоспу України від 23.09.2003 №154 «Про затвердження Порядку проведення ремонту та утримання об'єктів благоустрою населених пунктів».
5. Указ Президента України від 01.11.08 №995/2008 «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів і зелених насаджень».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.06 №1045 «Про затвердження Порядку видалення дерев, кущів, газонів і квітників у населених пунктах».
7. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10.04.06 №105 «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України».
8. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 24.12.01 №226 «Про затвердження Інструкції з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України».
9. ДБН А.3.1-5-96. Організація будівельного виробництва.
10. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд за реалізацією генеральних планів розвитку міст (Положення П 2.2.1.006-98). Затв. постановою першого заступника Головного державного санітарного лікаря України від 5 листопада 1998 р. – №6.
11. ДСП 173-96. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. – К.: МОЗ України, – 1996. – 84 с. (із змінами і доповненнями №362 від 2 липня 2007 р. та №653 від 31 серпня 2005 р.).
12. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» №3038-XI від 17 лютого 2011 р.
13. Зміна №1 ДБН А.2.2-1-2003 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд», затв. наказом Мінрегіонбуду України від 20 листопада 2009 р., – №524.
14. Посібник до розроблення матеріалів впливів на навколишнє середовище (до ДБН А.2.2-1-2003). Інститут «УкрНДІШНТВ». – Харків, 2005. – 332 с.
15. «Посібник до розробки матеріалів ОВНС». Електр. Додаток (версія 1.0). – Х.: 2007. – 12 с.
16. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 07.07.2011 р. №109 «Про затвердження Порядку надання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, їх склад та зміст».
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2011р. №557 «Про затвердження Порядку віднесення об'єктів будівництва до IV і V категорії складності».
18. Руководство по составлению раздела «Охрана природы и улучшение окружающей среды градостроительными средствами в проектах планировки и застройки городов, поселков и сельских населенных пунктов». – Москва, 1982. – 25 с.
19. Тюльпанов Н.М. Лесопарковое хозяйство / Н.М. Тюльпанов. – М.: Агропромиздат, 1987. – 112 с.
20. Порядок деятельности санэпидслужбы по оценке состояния здоровья населения в связи с воздействием факторов окружающей среды. – М., 1984.

**САНИТАРНО-ГИГИЕНИЧЕСКИЕ И ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ
РЕКОНСТРУКЦИИ ДОСТОПРИМЕЧАТЕЛЬНОСТИ
САДОВО-ПАРКОВОГО ИСКУССТВА МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ
«ПАРК КУРОРТА, Г. МОРШИН»**

Степанов А.К., Янко Н.В., Касиян О.П., Зуб С.Т., Маненко А.К., Хопяк Н.А.

С целью улучшения культурного отдыха жителей и гостей города Моршин Львовской области разработан проект реконструкции парка-достопримечательности садово-паркового искусства местного значения «Парк курорта г. Моршин». По результатам экспертной оценки материалов установлено, что проектная документация соответствует требованиям по защите окружающей среды и экологической безопасности.

**HYGIENE AND ENVIRONMENTAL ASPECTS OF RECONSTRUCTION
OF LANDMARK PARK OF LOCAL LANDSCAPE ART "PARK RESORT, MORSHYN"**

*A.K. Stepanov, N.V. Yanko, O.P. Kasiyan, S.T. Zub,
A.K. Manenko, N.A. Khopyak*

The project of reconstruction of the landmark park of local landscape art «Park resort Morshyn» was developed in order to improve cultural recreation for residents and visitors of Morshyn of Lviv region. Expert evaluation of the reconstruction project was made. To determine according to results of an expert evaluation that the project documentation comply with the requirements of environmental protection.

УДК 614.715:711.554:6

**ДО ПИТАННЯ ПЕРЕГЛЯДУ РОЗМІРУ НОРМАТИВНОЇ
САНИТАРНО-ЗАХИСНОЇ ЗОНИ ДЛЯ АСФАЛЬТОБЕТОННИХ ЗАВОДІВ**

Кіреєва І.С., Махнюк В.М., Могильний С.М., Сторта З.В.

ДУ «Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзєєва НАМН України, м. Київ

Вступ. В останнє десятиліття значно активізувалося будівництво асфальтобетонних заводів (АБЗ) як важливої галузі виробництва дорожніх будівельних матеріалів у зв'язку з розбудовою міждержавних автомобільних коридорів, автомагістралей державного, регіонального та місцевого значення, що передбачено Генеральною схемою планування території України (2000 р.) [1]. Значний імпульс для покращення якості автомагістралей шляхом їх реконструкції, а відтак і будівництва нових АБЗ мав місце при підготовці до футбольного чемпіонату «Євро-2012».

На сьогодні в Україні працює близько 300 асфальтобетонних заводів, в той час, коли для обслуговування наявної мережі доріг протяжністю 170 тис. км потрібно не менше 2 тис. заводів [2].

Асфальтобетонне виробництво за попередніми нормативними документами (1971-1974 рр.) було віднесене за характером його розміщення (стаціонарне, нестаціонарне) до виробництв різних класів небезпеки з відповідними нормативними розмірами санітарно-захисних зон (СЗЗ).

За "Санитарними нормами проєктирования промышленных предприятий. СН 245-71" [3], що діяли на території колишнього СРСР упродовж майже 25 років, виробництво асфальтобетону на стаціонарних заводах було віднесене до III класу небезпеки (СЗЗ – 300 м), а на нестаціонарних заводах – до II класу небезпеки (СЗЗ – 500 м). Відповідно до затверджених Держбудом СРСР СН 245-74В (але не введених в дію) [4] СЗЗ для виробництва асфальтобетону на нестаціона-